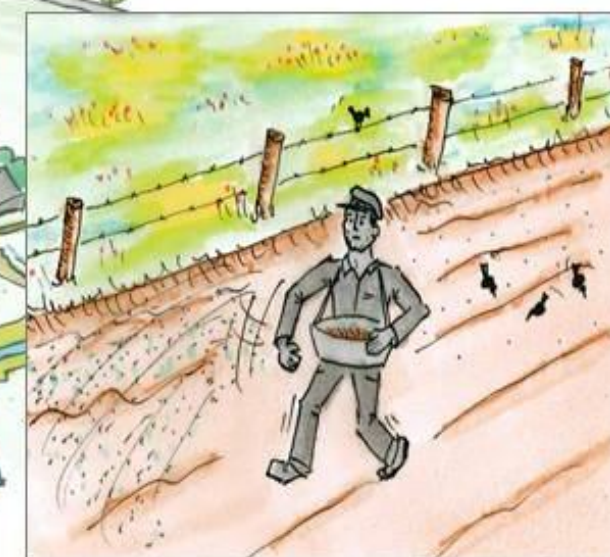
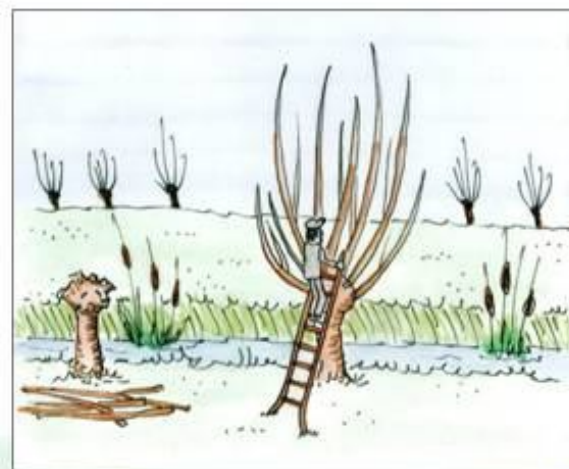

Trots op Gelster

Uitvoeringsagenda 2013-2015

TROTS OP DE EIGEN STREEK

Landschap, ecologie en cultuurhistorie in Gelselaar

In en rondom het nog altijd zeer gave esdorp Gelselaar is te zien hoe hier eeuwenlang landbouw is bedreven. Dit beperkte zich in eerst instantie tot de hoger gelegen en dus drogere delen van het gebied. De eerste boerderijen zijn er gesticht op de grote es die driekwart van het dorp omsluit. Al in de vroege middeleeuwen was het in dit hoger gelegen gebied mogelijk om voedsel te verbouwen en de akker vruchtbaar te maken met heideplaggen uit de omgeving. De plaggen werden in de potstal verrijkt met dierlijke mest. Voor weide en hooiland was men aangewezen op de nattere beekdalen van Bolksbeek, Elsmansgoot, Koningsbeek en Slinge. De bolvormige es met haar typerende steilrand aan de oostzijde is het resultaat van het jarenlang opbrengen van materiaal uit de potstal. Boerenfamilies verbouwden op dit grote en uitgestrekte akkercomplex hun granen en knollen. De markeorganisatie bepaalde wie welk deel van de es mocht bewerken. Deze productieve grond was schaars en kende mede daarom geen opgaande beplanting met bomen of struiken.

Nieuwkomers in het dorp stichtten hun boerderijen in het natte gebied rondom de es. Bij voorkeur op een kleine verhoging. De akkers op deze kampen zijn op een zelfde wijze vruchtbaar gemaakt. Rondom deze verspreid liggende bewoonde "eilandjes" lagen de individuele weiden, hooilanden en bosjes. De kavels, het huis en de wegen waren omgeven met opgaande houtige beplanting. Deze beplanting leverde gebruikshout en diende tevens als veekering en om schadelijk wild buiten te houden. Dit geheel van omzoomde boerderijen, akkers en weiden is de basis van het kampenlandschap; kleinschalig en gevarieerd en mede daardoor belangrijk als leefgebied voor vele soorten vogels, vlinders, zoogdieren en amfibieën.

Uiteraard is er veel veranderd sinds de eerste bewoning door boerenfamilies. Na de ontwatering en met introductie van kunstmest aan het einde van de 19de eeuw werd het mogelijk ook andere delen van het buitengebied van Gelselaar in productie te nemen. De jongeren heide- en broekontginningen waren daarvan het gevolg met het Gelselaarse Broek als meest aansprekend voorbeeld (grootschaliger en rechthoekiger verkaveld dan voorheen gebruikelijk was). Door de tijd heen is de inrichting van het landschap verder aangepast aan de eisen van het moment. En ook vandaag de dag stelt de agrarische bedrijfsvoering nieuwe eisen aan de inrichting van het gebied.

In de bebouwing van de streek weerspiegelt zich eveneens de geschiedenis. Ligging en verschijningsvorm van verschillende boerderijen verwijzen naar dit verleden. De huidige dorpskern met haar beschermd dorpsgezicht weerspiegelt het van oorsprong agrarische karakter van het dorp. Het gebied doorkruisend vindt men op de erven kleine historische bouwwerkjes zoals

kippenhokken, veldschuren, bakhuisjes, hooibergen en waterputten.

Dit landschap met deze bebouwing en de verhalen die erbij horen bepalen het karakter van de streek en verlenen trots aan de huidige bewoners waarvan sommigen hier al vele generaties wonen en anderen nieuwkomers zijn. Overigens zijn het niet alleen de bewoners trots op hun dorp; ook recreanten en toeristen komen graag in het fraaie landschap van dit deel van de Achterhoek, hetgeen nieuwe vormen van bedrijvigheid mogelijk maakt.

Uitvoeringsagenda Gelselaar

Bewoners van het dorp Gelselaar en met name ook van het omliggende platteland hebben in het voorjaar van 2013 nagedacht over initiatieven die het karakter van hun woonomgeving verder zouden kunnen versterken. Initiatieven die zij soms geheel zelfstandig en soms samen met andere partijen willen starten om nog meer dan voorheen trots te kunnen zijn op hun Gelster.

In de samenwerking tussen de dorpsbelangenorganisatie (Gelselaars Belang), de Gemeente Berkelland en de Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG) zijn twee avonden in dorps huis De Klokslag georganiseerd. De centrale vraagstelling luidde hoe kunnen we de streek verder versterken. Start van de eerste avond was een samenvatting van het bestaande beleid. Het door de provincie opgestelde Streekplan, en het gemeentelijke Landschapsontwikkelingsplan (LOP), en de bijbehorende Ruimtelijke Visie Buitengebied (RVB) werden kort doorlopen. En ook de wensen voor het buitengebied zoals destijds verwoord in de dorpsvisie werden opgefrist. Aan de hand van historische en actuele kaarten van het gebied gaven bewoners vervolgens aan wat ze wilden op het vlak van landschap, ecologie en cultuurhistorie. Dit leverde een lijst op van een twintigtal ideeën. Op de tweede avond zijn alle ideeën waarvoor met naam en toenaam benoemde bewoners het initiatief willen nemen nader uitgewerkt. Deze projectvoorstellen vormen de "Uitvoeringsagenda Gelselaar 2013-2015". Deze agenda is aanvullend op de uitvoeringsagenda van de dorpsvisie.

Deze projectvoorstellen zijn begin 2013 gepresenteerd aan een tiental potentiële samenwerkingspartners met de vraag hoe deze zouden kunnen ondersteunen bij het realiseren van de bewonerswensen. Dit resulteerde in een aantal concretere en aantal globalere afspraken rond de projecten. De samenwerkingspartners hebben de wens uitgesproken om de bewoners zo veel mogelijk te ondersteunen bij deze initiatieven, soms met financiering en soms met de uitvoering van werkzaamheden. Het feit dat er vanuit de bewoners het initiatief wordt genomen is hierbij erg belangrijk gebleken.

De complete projectenlijst

- 1 Conserveren monumentale schuur Stokheurne
- 2 Herstellen Bentheimer waterputten

- 3 Herstel bakhuisje
- 4 Aanplant knotwilgen
- 5 Gelselaar in het Groen
- 6 Bloemrijke bermen, akkerranden en schouwpaden
- 7 Ontmoetingsplaats en speelplek
- 8 Ontwikkelen Klompenpad Gelselaar
- 9 Herstel en herbestemming historische pannenschuur
- 10 Bouw hooikap demonstratie strobouw

Eerste project van start

Het eerste project dat van start is gegaan is Gelselaar in het Groen (5). Een aantal geïnteresseerde bewoners van het buitengebied hebben besloten om hun erf en/of omliggend landschap te versterken met streekeigen beplanting. Bewoners kregen een informatieavond en ontvingen een handreiking. De zelf opgesteld plannen werden afgerond in samenwerking met de Gemeente en Landschapsbeheer Gelderland. Naast een eigen bijdrage stelde de gemeente ook haar eigen en provinciale middelen ter beschikking. Op 23 maart hebben de deelnemers tijdens een feestelijke bijeenkomst hun plantmateriaal opgehaald. Inmiddels is dat allemaal aangeplant in de vorm houtsingels, geriefhoutbosjes, knotwilgen, boomgaardjes met hoogstambomen e.d..

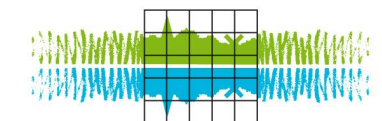
Ook het project bloemrijke akkerranden (6) is in uitvoering. Langs recreatieve fietspaden worden randen ingezaaid met een kleurrijk bloemenmengsel..

Contact

Gemeente en dorpsraad zijn momenteel bezig met het opstarten van meerder projecten uit de lijst. Voor suggesties voor de uitvoering en/of voor deelname aan bovenstaande projecten kunt u contact op nemen met:

Gelselaars Belang:
Contact persoon voor Levend Landschap
Bert Klein Braskamp
06 1233 9340
bkleinbraskamp@online.nl

Gemeente Berkelland:
Marcel Wansink
0545 250250
m.wansink@gemeenteberkelland.nl

Stichting Landschapsbeheer Gelderland
zorg voor ons landschap

